

Finanční situace domácností září 2021

Zpracoval STEM pro KPMG

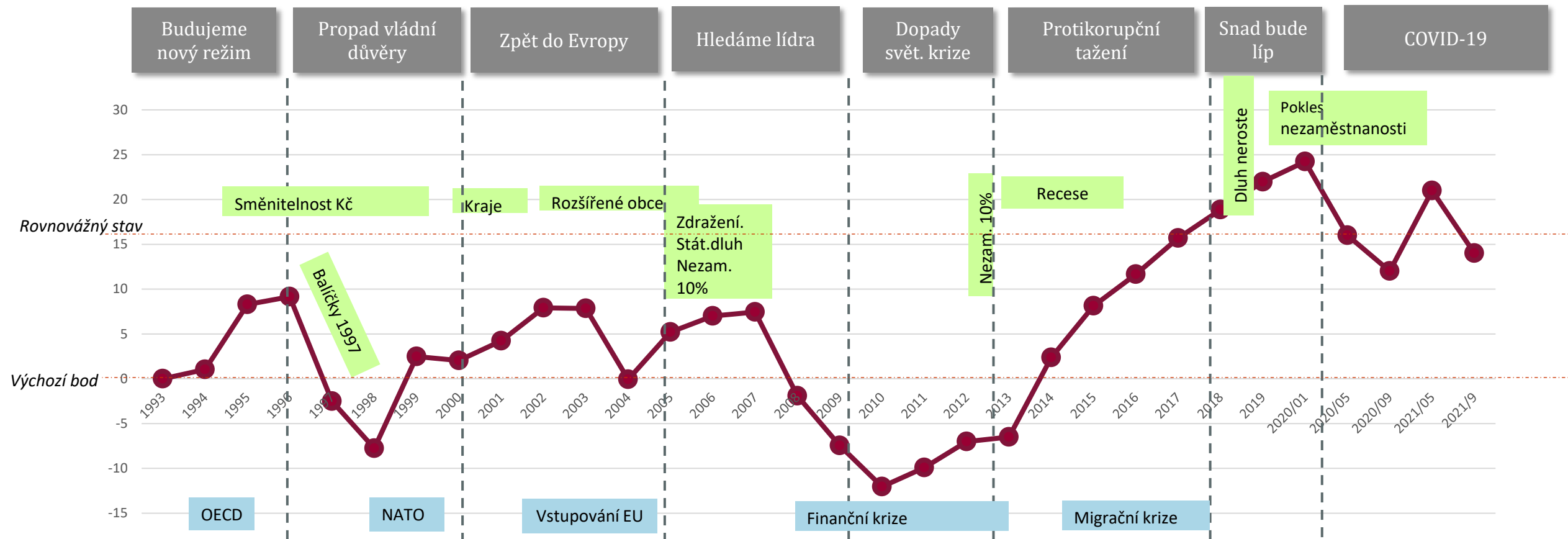

Situace domácností - shrnutí

- Po značně pozitivních vyhlídkách z května letošního roku hodnocení ekonomické situace domácností opět výrazně klesá. Celkový index se blíží situaci ze září loňského roku, dolů je při tom tažen všemi komponenty.
- Výrazný propad hodnocení makroekonomiky i politiky (zčásti v důsledku voleb) se ale zatím nepropsal do osobních financí – kompenzováno z rezerv a na úkor spoření, patrně rovněž dotačními programy.
- Covid na rozdíl od finanční krize 2008, neprovázelo tak velké očekávání propadu v osobních příjmech, očekávání kopírovalo vývoj.
- Změny ekonomického prostředí reflektují rychleji podnikatelé, důchodci a finančně lépe zajištěné skupiny obyvatel. Poslední ze skupin je zároveň schopna na tyto změny nejrychleji reagovat a se situací se rychleji vyrovnat. Chudší obyvatelé naopak změnu vnímají pomaleji, ale krize je ovlivňuje po delší dobu.

Index finanční situace domácnosti

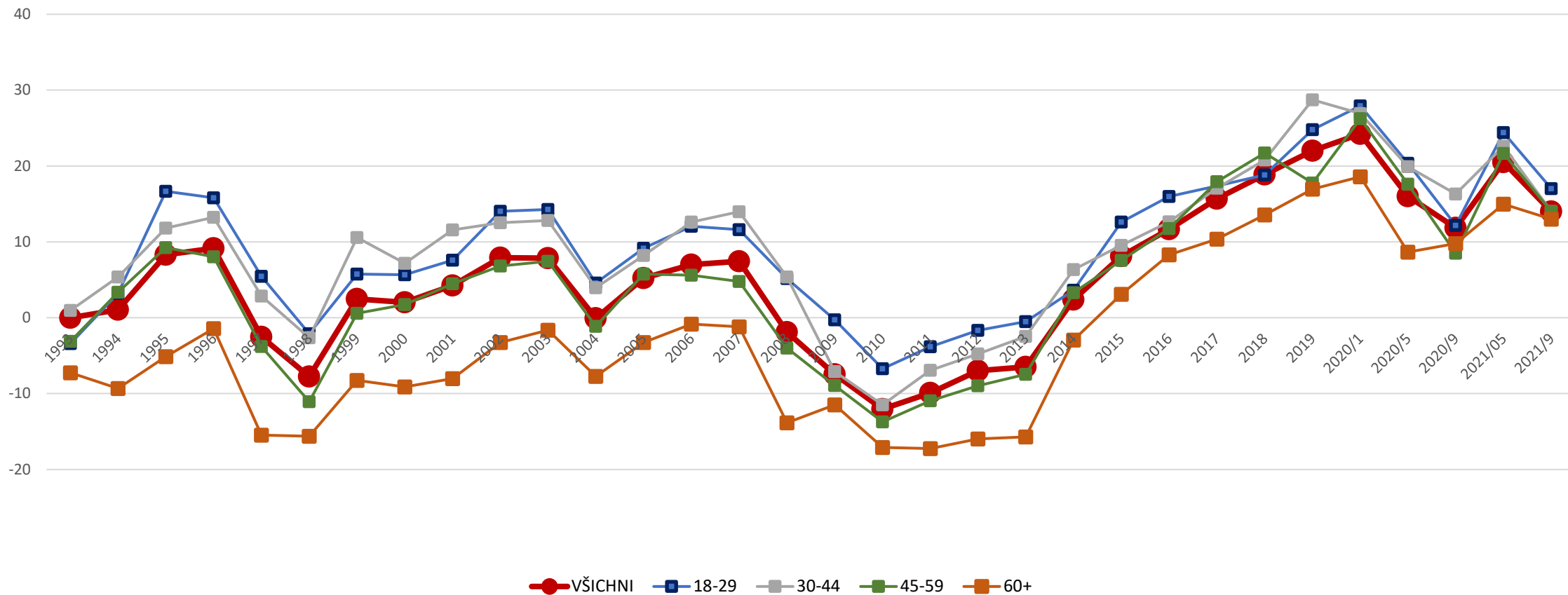
Index reflektuje subjektivní výpovědi o stavu domácností ve třech perspektivách: vývoj finanční situace domácnosti za poslední rok, výhledy do příštího roku a obtíže, s jakými v současné době domácnosti s penězi vychází.

Vnímání finanční situace domácností ovlivňují především tři typy událostí

- Důležitý je celkový pocit z vnitropolitického dění, tedy to, jak reprezentace dokáže v lidech vyvolat pocit, že ví, co dělá a že je schopna prozíravě zařídit naši budoucnost.
- Hodnocení vlastní situace se volně opírá o mezinárodní dění. Jak se ale lidé přesvědčili, dopady zahraničního dění (krize) jsou zprostředkované a nejsou bezprostřední.
- Zprostředkovaně také působí vývoj makroekonomických ukazatelů. Klíčová je však opět vnitrostátní politická interpretace globální situace.

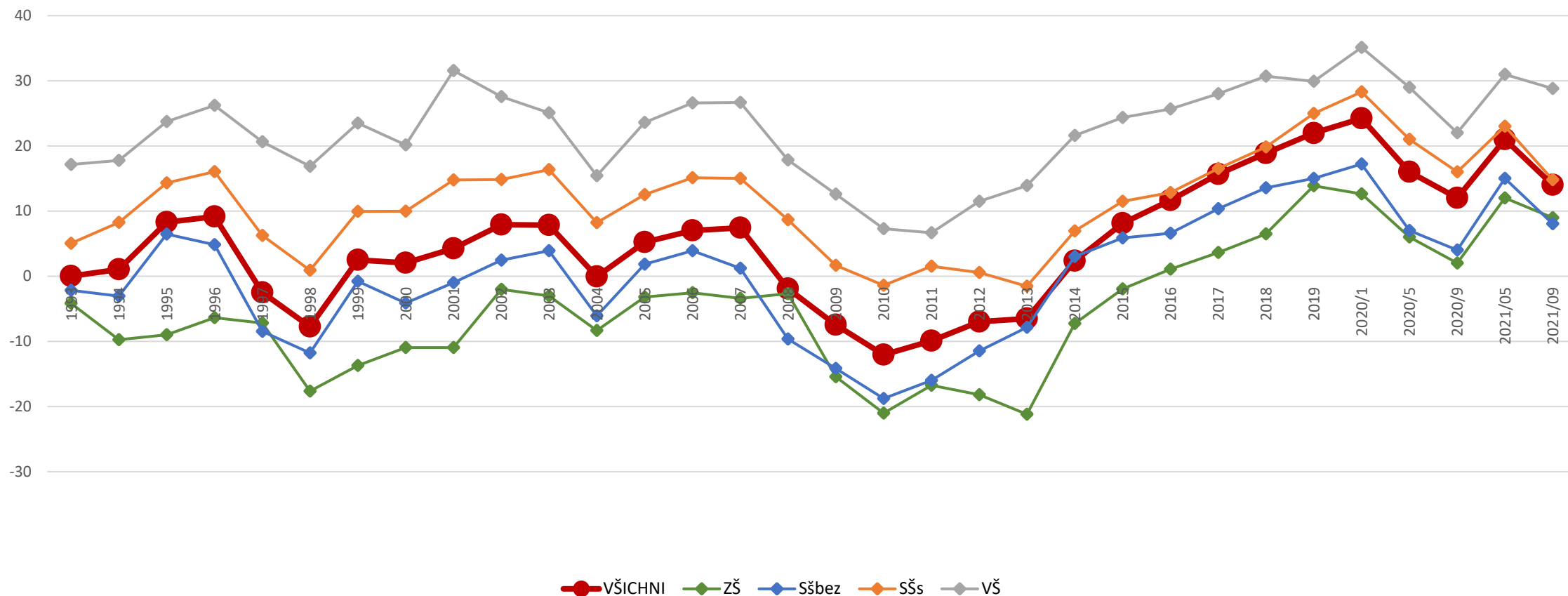
Index – podle věku

Obdobně jako v roce 2008 došlo ke zhoršení indexu finanční situace nejprve mezi občany ve věkové kategorii nad 60 let (20/5), následoval však ještě výraznější propad u ostatních věkových skupin. Tím se skupina nad 60 let, která v indexu po celou dobu měření dosahuje vždy nejnižších hodnot, dostala vůbec poprvé nad úroveň některé jiné věkové skupiny.

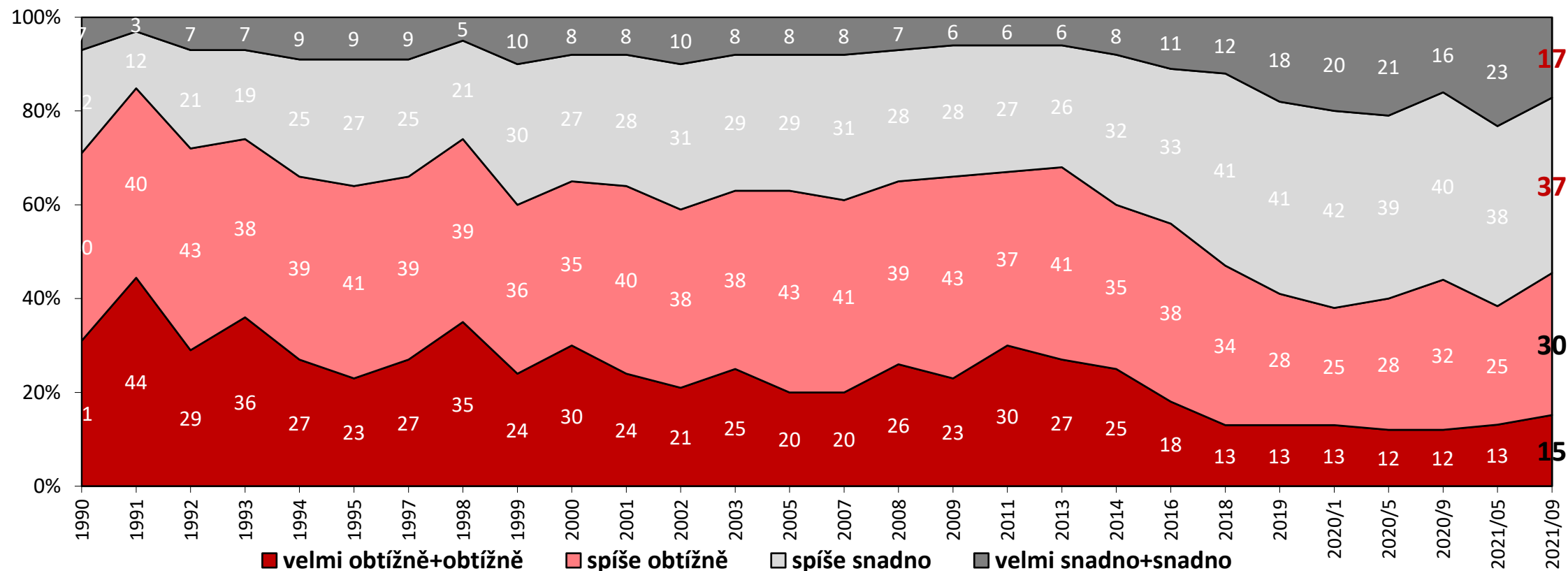
Index – podle vzdělání

Se vzrůstajícím vzděláním vrůstá i pozitivní hodnocení vlastní finanční situace. Tento trend však neplatí absolutně a situace může být velice rozdílná napříč obory pracovní činnosti. Hodnocení finanční situace se zároveň neopírá pouze o příjmovou situaci, ale rovněž o vzorce spotřebního chování.

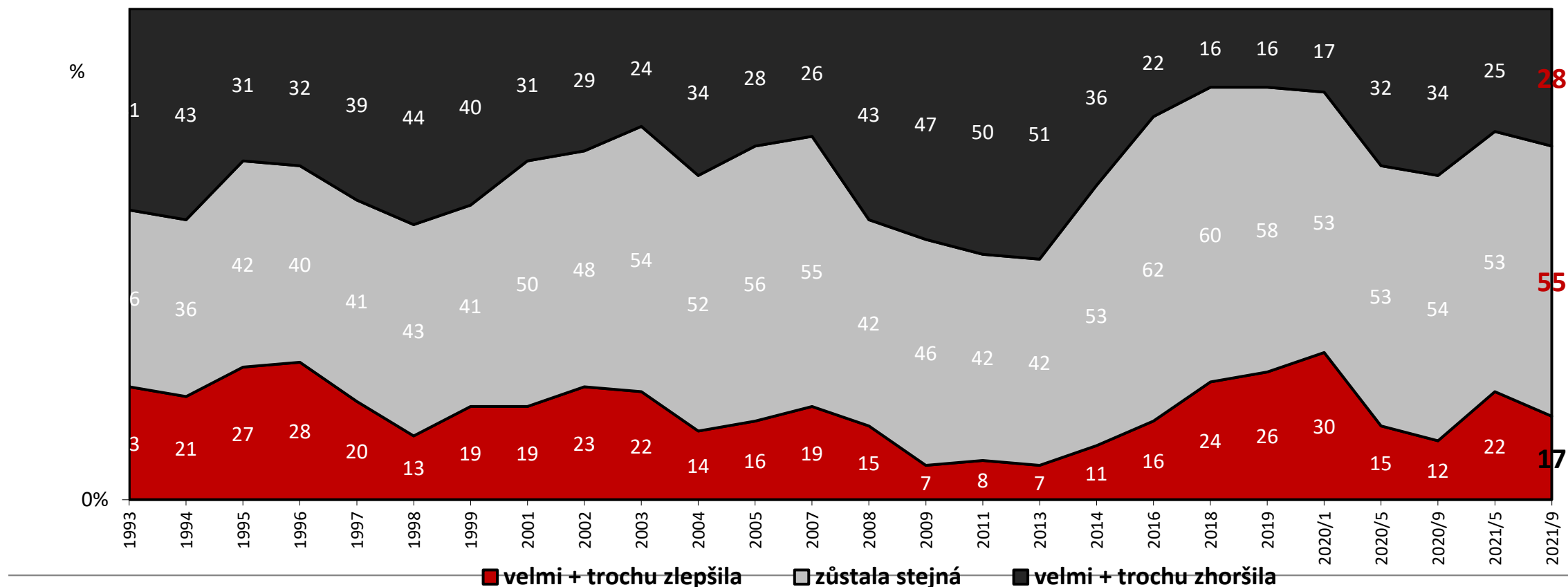
Jak vychází domácnosti s příjmem: Návrat před krizí

Po zlepšení v letní sezóně se schopnost vyjít s příjmem vrací na úroveň ze září loňského roku. Nezaměstnanost je stále velmi nízká, v meziročním srovnání však dochází k mírnému nárůstu (druhé čtvrtletí 21 - 3,0 %). Podpůrné programy zamezují zásadním propadům, po dlouhém období finanční prosperity však ubývá obyvatel, kteří by neměli vůbec žádné finanční starosti.

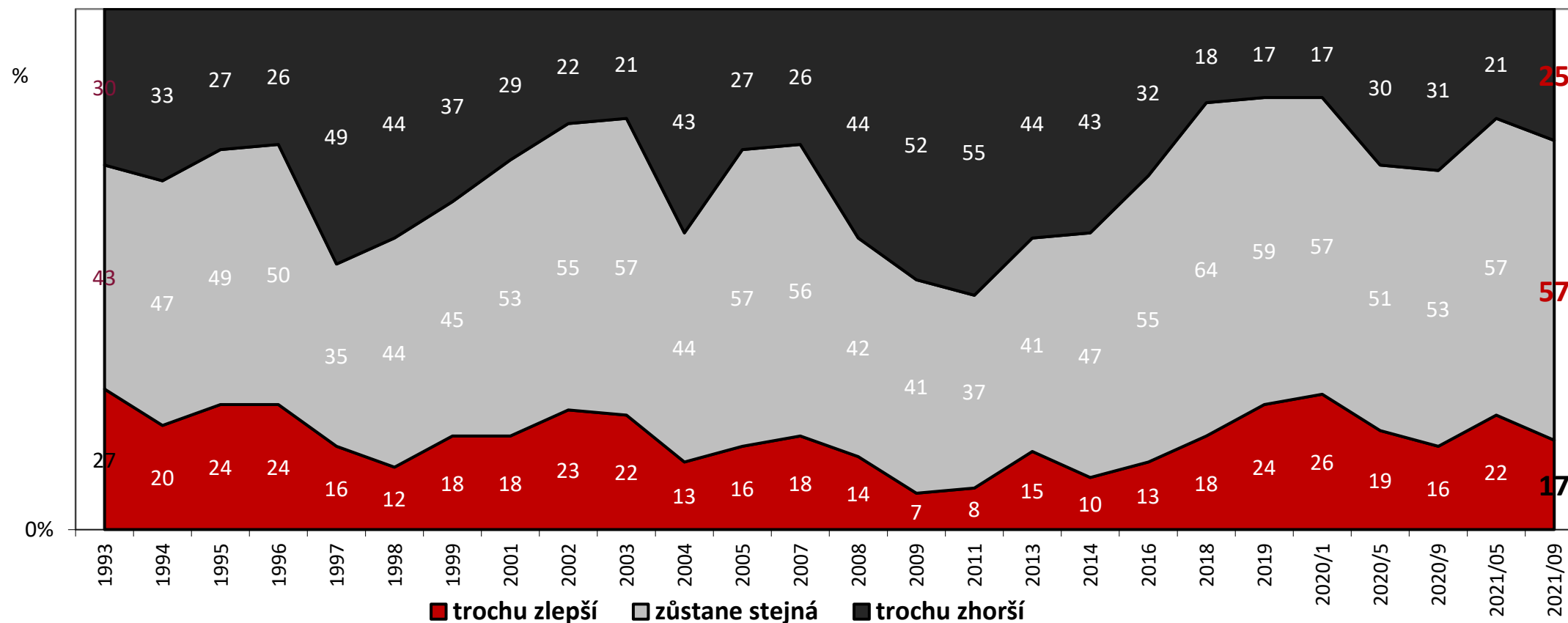
Srovnání finanční situace domácnosti s loňským rokem

Během roku 2020 nedošlo při srovnání s ekonomickou krizí v letech 2009-2012 k propadům hodnocení změny finanční situace na srovnatelnou úroveň. Z vývoje je zřejmé, že největším otřesem byly první uzávěry na jaře 2020, které šokově zasáhly některé segmenty české ekonomiky, změna zde kopírovala situaci z finanční krize. Sezónní specifika současné situace v kombinaci se silnými vládními programy však zatím zabránily dalšímu propadu, který by byl s krizí 2009-2012 srovnatelný.

Výhled do budoucna

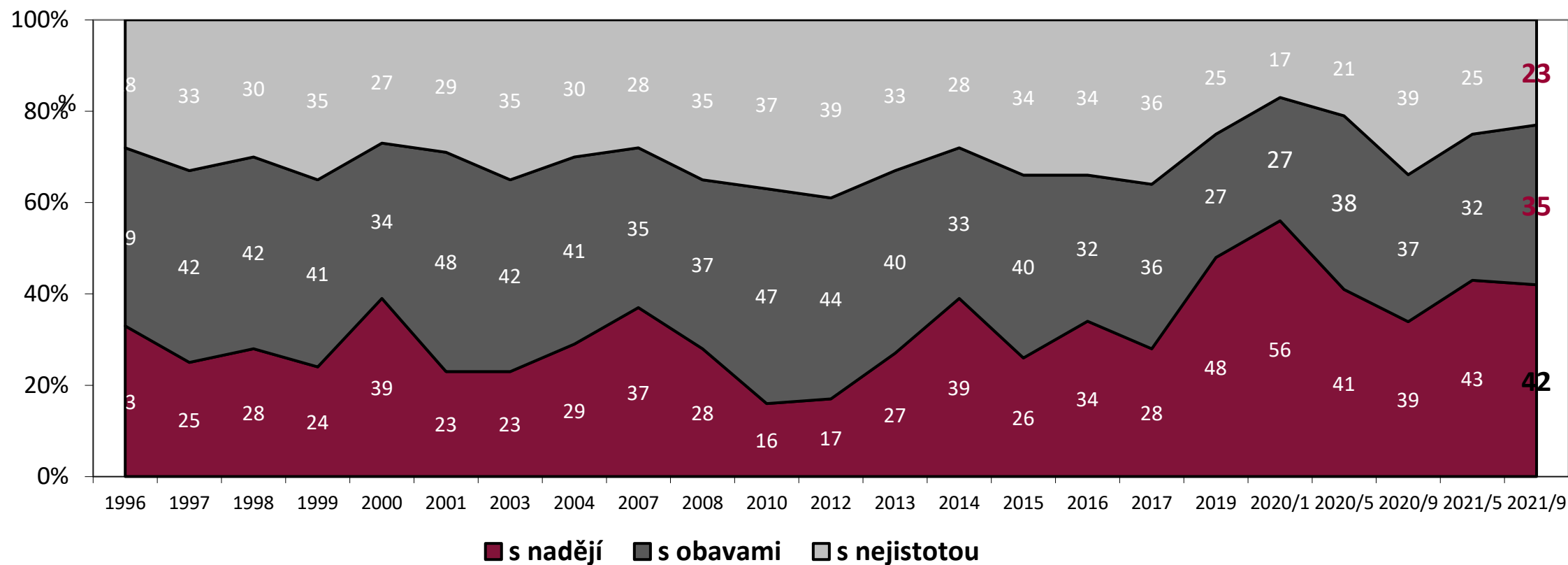
Oproti relativně optimistickému hodnocení z května, došlo opět k poklesu. Již plná čtvrtina obyvatel se domnívá, že se jejich finanční situace v příštím roce zhorší. Naopak zlepšení očekává pouze 17 %.

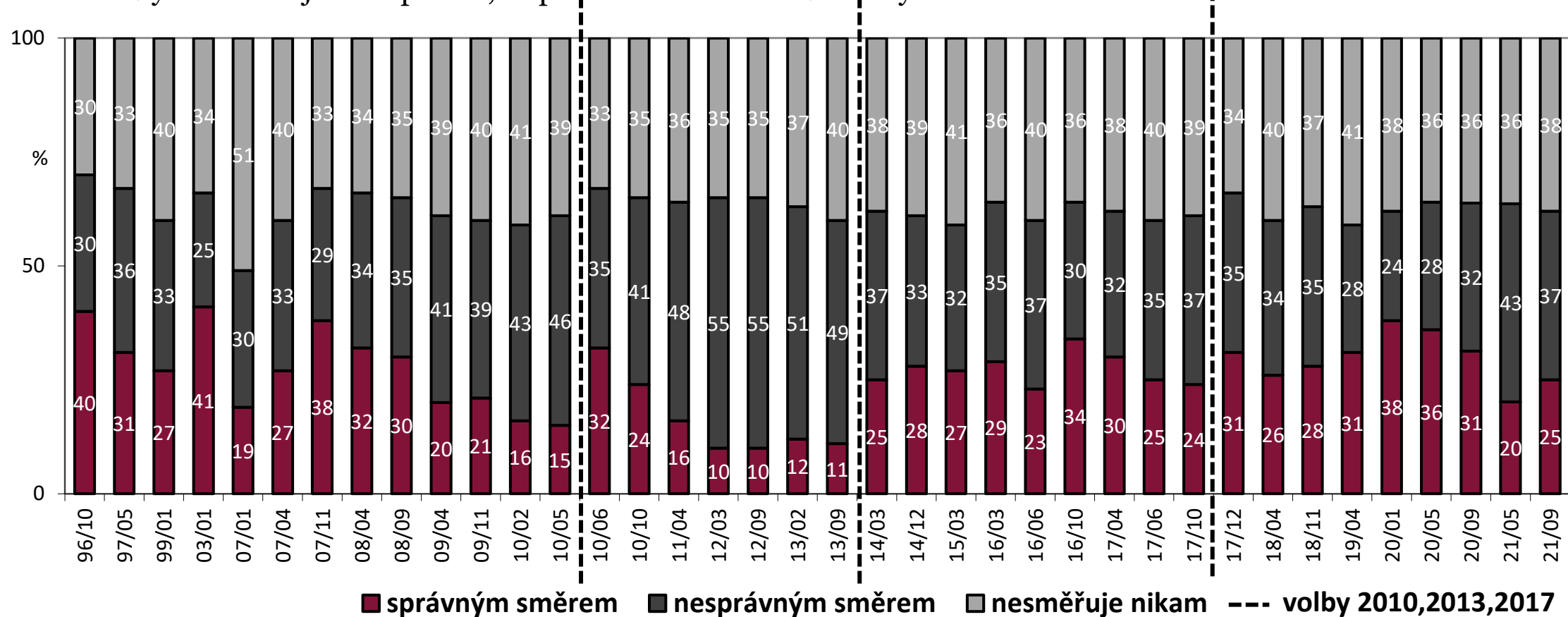
Očekávání do budoucna

Na rozdíl od hodnocení ekonomické situace domácnosti, převládá v očekávání celkového budoucího vývoje i nyní mírný optimismus srovnatelný se situací na jaře.

Směřování vývoje v ČR

Negativní pohled na současný vývoj na úrovni celé republiky také převažuje v pohledu na to, jakým směrem se ubírá vývoj v ČR. Jako nesprávný ho nyní hodnotí 37 % veřejnosti (v lednu 2020 to bylo pouze 24 %). I zde však od května došlo k mírnému zlepšení v hodnocení (5 p.b.). Směřování celospolečenského vývoje je negativní, z dlouhodobých trendů je však patrné, že patrně souvisí s volebním cyklem než ekonomickou situací domácností.

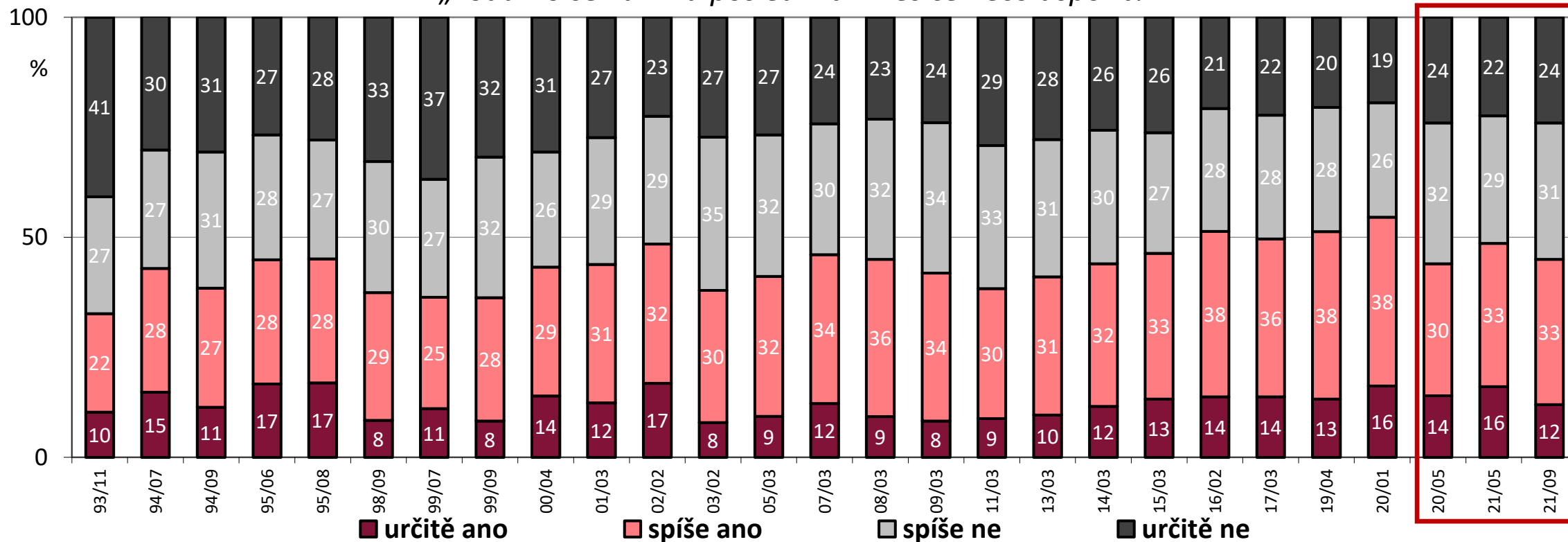

Časové řady

Úspěšnost spoření – oslabená schopnost spořit

Nižší dopad koronavirové krize na finanční situaci domácností je kromě podpůrných programů možné vysvětlit zejména pokrytím finančních výpadků z úspor nebo omezením jejich budování. Možnosti spoření zůstávají podle subjektivních vyjádření nižší než před krizí. Současná situace je srovnatelná s jarem loňského roku, nedošlo tedy k obnově nezbytných finančních zdrojů, které by spoření umožňovaly.

„Podařilo se vám za poslední tři měsíce něco uspořit?“

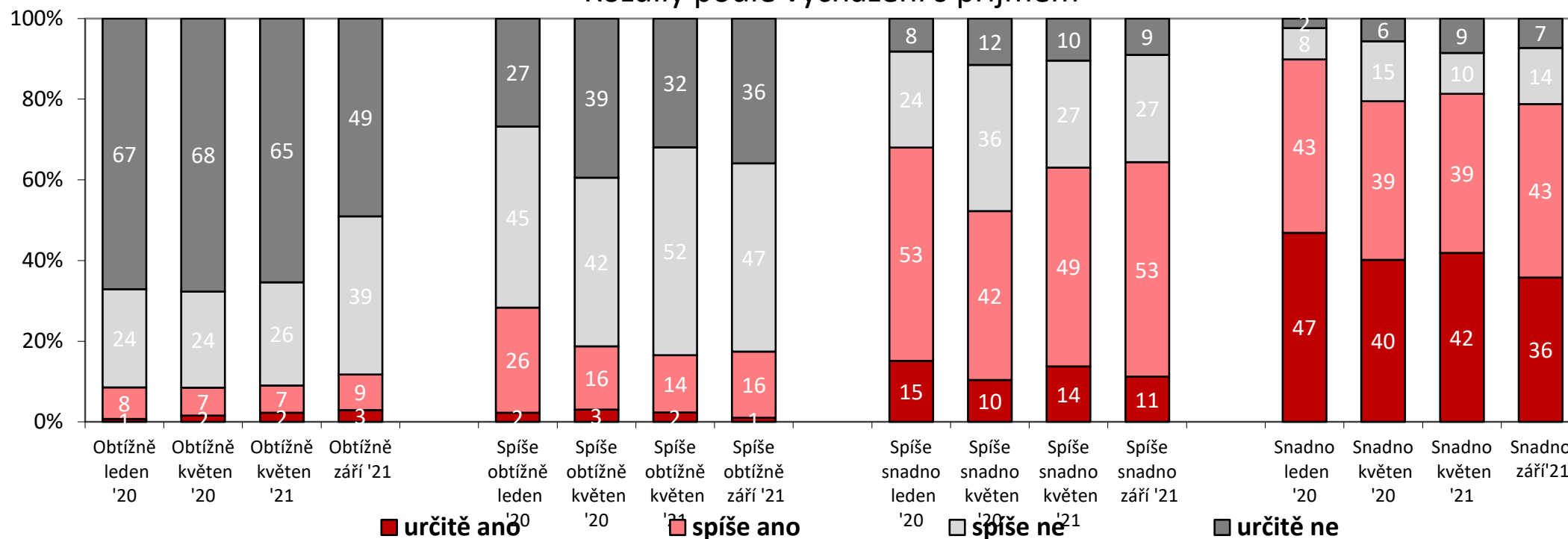

Úspěšnost spoření – podle schopnosti vyjít s příjmem

Podobný obrázek ukazují i rozdíly podle toho, jak lidé vycházejí s příjmem. Nejvíce oslabily možnosti lidí spíše obtížně vycházejících s příjmy, u této skupiny zatím nedochází k obnově. Zatímco u skupiny, která s příjmy vychází obtížně dochází k mírnému zlepšení, mezi těmi, kteří s příjmy vycházejí snadno dochází k dalšímu mírnému poklesu.

„Podařilo se vám za poslední tři měsíce něco uspořit?“

Rozdíly podle vycházení s příjmem

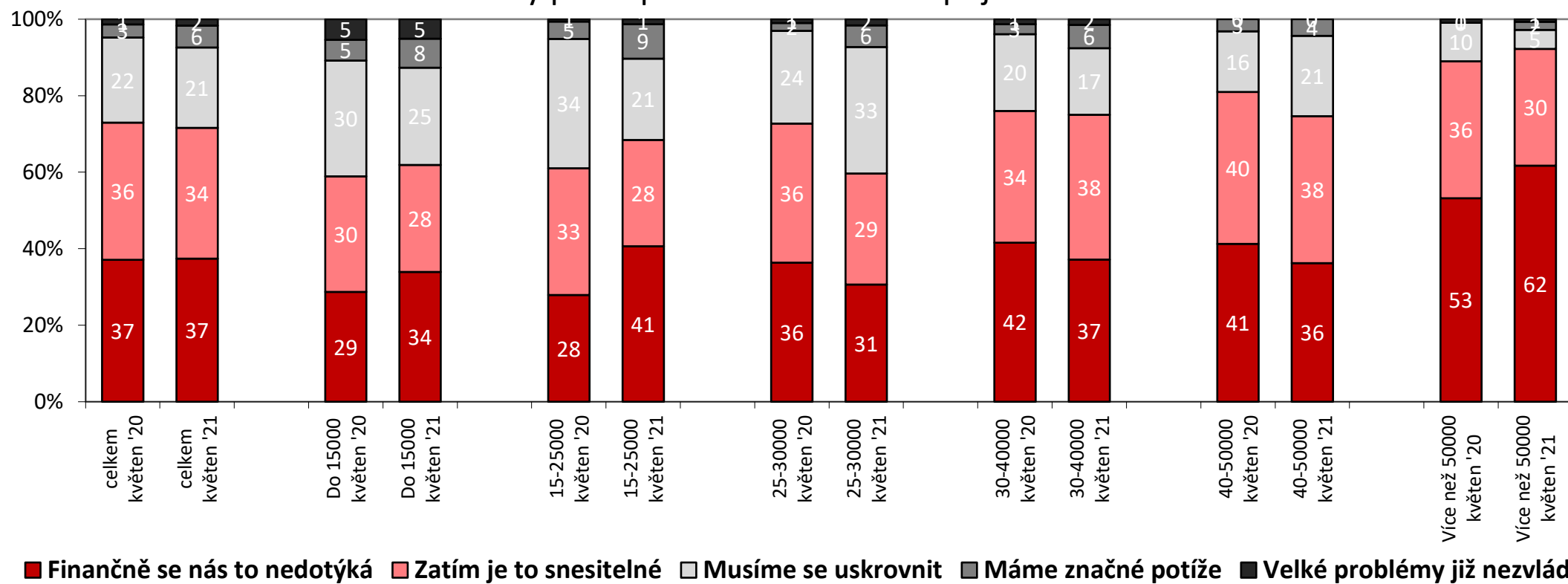

Dopady jarní vlny koronavirové krize

Dopad pandemie na finanční situaci domácností

V celku asi čtvrtina (29 %) českých domácností se, podobně jako loni v květnu musí v důsledku pandemie finančně uskovnit či má větší problémy. Finanční dopad je zřetelnější u domácností s příjmem do 30 000 Kč, mezi kterými zasahuje více než třetinu.

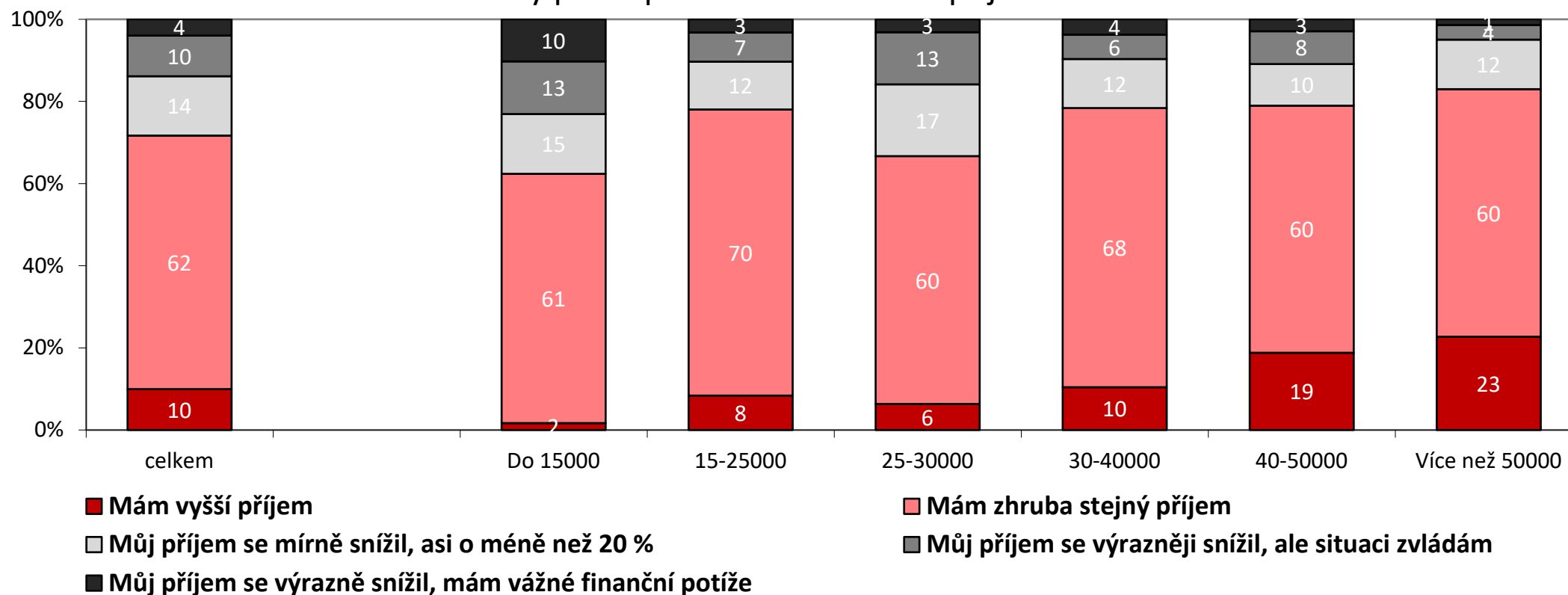
Rozdíly podle průměrného čistého příjmu domácnosti

Vnímaná změna finanční situace pod vlivem pandemie

V celku si od počátku pandemie polepšila desetina veřejnosti, 28 % lidí si naopak finančně pohoršilo. Nejvíce a nejsilněji si pohoršili lidé s nejnižšími příjmy, mezi nimiž ztratilo část příjmů 38 %. Desetinu nejchudších přiblížila tato redukce vážným finančním problémům.

Rozdíly podle průměrného čistého příjmu domácnosti

STEM

KPMG